

Sygn. akt IV U 141/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2014r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania M. I.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 19 grudnia 2013r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni M. I. prawo do emerytury od dnia 31 października 2013r.;

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 141/14

UZASADNIENIE

Skarżąca M. I. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 19 grudnia 2013r., znak (...), odmawiającej jej prawa do emerytury. Skarżąca podniosła, że wykonywała pracę w warunkach szczególnych na stanowisku kaletnika, na którym do jej obowiązków należało klejenie, wobec czego była narażona na działanie substancji toksycznych. Na potwierdzenie tych okoliczności ubezpieczona wniosła o przesłuchanie jako świadków jej współpracowników.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie po przeprowadzeniu dowodu z akt osobowych skarżącej, wskazując m.in. na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r. poz. 1440 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Nie kwestionowano, że wprawdzie wnioskodawczyni osiągnęła wiek 55 lat i wniosła o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym do budżetu państwa oraz że legitymuje się wymaganym na dzień 1 stycznia 1999r. okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 20 lat, twierdzono jednak, że nie ona udowodniła wymaganego na ten sam dzień stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Przedłożona organowi rentowemu dokumentacja potwierdziła, że wnioskodawczyni pracowała jako kaletnik, nie wynika z niej jednak charakter pracy, co ma decydujące znaczenie w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżąca urodziła się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2013r. ukończyła 55 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 18 września 1976r. do dnia 10 grudnia 1994r. skarżąca była zatrudniona w Zakładach (...) Spółce z o.o. w E. na stanowiskach kaletnika stażysty do 17 grudnia 1976r. i następnie kaletnika. W okresie od dnia 20 października 1983r. do dnia 1 września 1985r. ubezpieczona korzystała z urlopu wychowawczego. Praca skarżącej polegała na klejeniu elementów neseserów i kufrów klejami kauczukowym i butaprenem oraz wykańczaniu krawędzi wyrobów na kolor czarny i ich lakierowaniu. Wnioskodawczyni pracowała na dużej hali, na której przy każdym stole pracowały 4 osoby, każda z tych osób używała takich samych klejów. Ubezpieczona kleiła głównie podszewki wyrobów kaletniczych, do czego zużywała dziennie do 2 czterolitrowych puszek kleju. Wentylacja hali była słaba. Ubezpieczona tę samą pracę wykonywała również wtedy, gdy była w ciąży. Jeśli klej gęstniał, wnioskodawczyni rozcieńczała butapren rozpuszczalnikiem, a klej kauczukowy benzyną.

(co do okresów pracy i urlopu wychowawczego oraz nazwy stanowiska – bezsporne, ponadto dokumenty w aktach osobowych, co do charakteru pracy skarżącej dowód w postaci zeznań świadków M. H. i W. K. z rozprawy w dniu 28 kwietnia 2014r.)

Od dnia 12 grudnia 1994r. do dnia 9 maja 1995r. ubezpieczona była zarejestrowana jako bezrobotna i z tego tytułu w dniach od 13 grudnia 1994r. do 13 lutego 1995r. i od 14 marca do 9 maja 1995r. pobierała zasiłek. Następnie od dnia 10 maja 1995r. do dnia 30 czerwca 1999r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowym (...) w E. na stanowisku kaletnika. Skarżąca nie miała innych okresów ubezpieczenia przed dniem 1 stycznia 1999r.

(bezsporne, ponadto zaświadczenie PUP i świadectwo pracy k.6-8 akt ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącej nie zasługiwało na uwzględnienie, przy czym należy zaznaczyć, że wobec okoliczności, które można było ustalić dopiero w toku postępowania sądowego.

W pierwszym rzędzie należy wyjaśnić, że stan faktyczny sprawy – co do okresów zatrudnienia skarżącej oraz korzystania przez nią z urlopu wychowawczego i zasiłku dla bezrobotnych – nie mógł budzić wątpliwości w świetle dokumentów zawartych w aktach emerytalnych i osobowych. Odnośnie charakteru pracy wnioskodawczyni w Spółce (...) nie ujawniły się natomiast żadne okoliczności, które mogłyby powodować odmowę przyznania waloru wiarygodności zeznaniom świadków. Zeznania te były spójne i stanowcze, a przy tym z jednej strony zgodne z wyjaśnieniami złożonymi przez ubezpieczoną na rozprawie pod nieobecność świadków, z drugiej zaś niesprzeczne z dokumentami zawartymi w aktach osobowych skarżącej. Akta te nie wskazują konkretnego zakresu obowiązków skarżącej, okazały się jednak przydatne dla oceny wiarygodności zeznań świadków, np. M. H. zeznała zgodnie z dokumentami z akt osobowych wnioskodawczyni, że pracowała z nią na oddziale II. Dodać trzeba, że okres pracy wnioskodawczyni stałej i w pełnym wymiarze czasu w Spółce (wcześniejszej Spółdzielni) (...) w warunkach opisanych przez ubezpieczoną i świadków po odjęciu okresu korzystania z urlopu wychowawczego wynosił 16 lat, 4 m-ce i 13 dni, a po ewentualnym odjęciu okresu stażu – 3 miesiące mniej.

Odnośnie podstawy prawnej rozstrzygnięcia należy wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc w dniu 1 stycznia 1999r., osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 20 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie na dochody budżetu państwa środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym,

za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżąca niewątpliwie spełnia kryterium wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, skończyła 55 lat i wprawdzie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, jednak złożyła wniosek o przekazanie zgromadzonych tam środków na rzecz budżetu państwa.

Odnosnie wykonywania przez wnioskodawczynię pracy w szczególnych warunkach w okresie wymaganych 15 lat trzeba wyjaśnić, że zgodnie z § 2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. okresy pracy m.in. w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo pracy z adnotacją o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, bądź bez niej, nie jest jednak bezwzględnie przesłanką do zaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Świadectwo nie jest wiążące dla organu rentowego i może podlegać weryfikacji. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dopiero w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych także w oparciu o inne dowody niż zaświadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik nie posiada świadectwa w określonej w przepisie formie, albo jego treść budzi wątpliwości, które uzasadniały kwestionowanie tego zaświadczenia przez organ rentowy w fazie administracyjnej postępowania.

Skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to trzeba też wyjaśnić, że obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Z art. 53 ust. 2 tej samej ustawy wynikało, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia – była to regulacja tożsama z zawartą w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej.

W wykazie A, stanowiącym załącznik do wspomnianego rozporządzenia, w dziale VII „W przemyśle lekkim” pod poz. 14. wymienia się prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego. Dla wyjaśnienia, praca na jakich stanowiskach była tego rodzaju pracą, pomocniczo można odwołać się także do zarządzeń resortowych wydanych w oparciu o §1 ust. 2 tegoż rozporządzenia, w tym wypadku – z uwagi na to, że przez większość omawianego okresu zatrudnienia pracodawca wnioskodawczyni działał w formie spółdzielni – do uchwały Nr 80 z dnia 30 czerwca 1983 r. (...) Związku (...) w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy (Biuletyn CZSP Nr 15-16, poz. 54 ze zmianami). W powołanych wyżej dziale i pozycji uchwała ta w punktach 5 i od 7 do 10 wymienia stanowiska kaletnik przy klejeniu wyrobów klejami toksycznymi, kaletnik-szwacz, kaletnik-montażysta, kaletnik-szarfowacz i kaletnik-krojczy skór. Praca wnioskodawczyni, polegająca na klejeniu wyrobów kaletnicznych butaprenem i klejem kauczukowym oraz wykańczaniu krawędzi skór ściśle odpowiada zarówno pozycji 14. działu VII rozporządzenia, jak i stanowiskom wymienionym w punktach 5. i 8. tej samej pozycji zarządzenia, a więc była to praca w warunkach szczególnych, uprawniająca do emerytury w niższym wieku emerytalnym, niż wiek powszechny.

Wnioski wypływające z przedstawionych ustaleń musiały być jednoznaczne, tj. że ubezpieczona w toku postępowania sądowego udowodniła, iż zachodzą wszystkie przesłanki wnioskowanego prawa. Skutkowało to zmianą zaskarżonej

decyzji na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc przez przyznanie prawa do emerytury od dnia wniosku, tj. od dnia 31 października 2013r. (pkt I. wyroku) oraz stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II. wyroku).